

ΣΤΟΙΧΕΙΩΔΩΣ

**Κώστας
Κυριακόπουλος**
kkyriakopoulos@e-typus.com

Ο Πασκάλ, ο Κυριάκος και ο διάλογος

ΔΕΝ ΗΤΑΝ εύκολη υπόθεση η συζήτηση του Κυριάκου Μπίτσστακ με τον Πασκάλ Μπρυκνέρ. Και δεν ήταν εύκολη για πάρα πολλούς λόγους. Ο Γάλλος φιλόσοφος και ο Έλληνας πρωθυπουργός κάθισαν απέναντι ο ένας στον άλλον για να συζητήσουν δημοσίως ένα από τα σημαντικότερα ιδεολογικά προβλήματα της εποχής, μια από τις βασικότερες ατμοσφαιρικές όχι μόνο του λαϊκισμού στην Ευρώπη και σε ολόκληρο τον κόσμο αλλά και του πολέμου των ταυτοτήτων, των ανισοτήτων, του φόβου και της ανασφάλειας -κυρίως της οικονομικής- της παγκοσμιοποιημένης ευτέλειας, της κατάργησης των θεσμικών συμβάσεων της συνύπαρξης των διαφορετικότητων. Της τάσης επικυριαρχίας των μειοψηφιών στην κοινωνική κουλτούρα, την κανονικοποίηση του εξτρεμισμού με το πρόσχημα της αναγνώρισης δικαιωμάτων και ελευθεριών που ούτως ή άλλως θεωρούνται δεδομένα, τουλάχιστον στην Ευρώπη. Ίσως γι' αυτό και οι δύο συνομιλητές, όσον αφορά το συγκεκριμένο θέμα, μίλησαν για τη «woke κουλτούρα των ΗΠΑ». Είναι ένα θέμα που ούτως ή άλλως προσφέρεται κυρίως για διαφωνίες και μάλιστα μεταξύ ανθρώπων που αν αφήσουν έξω από τη συζήτηση τις προκαταλήψεις, υπό την έννοια του τρόπου με τον οποίον έχουν συνηθίσει (ή κληρονομήσει) να σκέφτονται, το πιθανότερο είναι ότι θα συμφωνήσουν.

«ΕΝΑ ΑΠΟ τα υποσυνείδητα μηνύματα του Τραμπ στους ψηφοφόρους ήταν ότι με εμένα μπορείτε να σπάσετε όλα τα όρια της αξιοπρέπειας, αν με ψηφίσετε θα είστε σε θέση να προσβάλλετε τους αντιπάλους σας, να τους ποδοπατήσετε, να περιφρονήσετε τις γυναίκες, τους μετανάστες, τους Μεξικανούς, όποιον είναι εναντίον σας», είπε, μεταξύ άλλων, ο Μπρυκνέρ.

ΑΞΙΟΣΗΜΕΙΩΤΗ είναι και η αναφορά του Κυριάκου Μπίτσστακ: «Θυμάμαι έναν από τους καθηγητές μου, τον Harvey C. Mansfield, ιδιαίτερα επιφανή συντηρητικό, που είπε κάτι το 1991 που παραμένει πολύ επίκαιρο σήμερα: εάν έχεις το δικαίωμα να μιλάς, έχεις επίσης την υποχρέωση να ακούς. Φοβάμαι ότι η υποχρέωση να ακούς έχει χαθεί στην αποκαλούμενη woke κουλτούρα στις ΗΠΑ, όπου ομάδες επιδιώκουν να προωθήσουν τη δική τους, τον θυμό και τη σύγκρουση, όπου ο λόγος δεν χρησιμοποιείται τόσο για τη διατύπωση επιχειρημάτων όσο για να προκληθεί ο άλλος».

ΣΕ ΑΛΛΑ διαφωνήσαμε, σε άλλα συμφωνήσαμε με τον Μπρυκνέρ ή με τον πρωθυπουργό, κατά τη διάρκεια της συζήτησης. Αλλά αυτό είναι το μεγαλύτερο κέρδος. Στην εποχή του βιασμού της αλήθειας και των εξτρεμιστικών διαλόγων, μόνο και μόνο η συζήτηση των δύο ήταν όφελος για όλους. Σε ένα από τα τελευταία βιβλία του ο Πασκάλ Μπρυκνέρ (Ένας σχεδόν τέλειος ένοχος, εκδ. Πατάκι, μετάφραση Ανδρέας Παππάς) σημειώνει το εξής: «Κατασπαράξαστε για ζητήματα όπως το φύλο, η φυλή, ο πολιτικός σφετερισμός, η ασημαντότητα των οποίων θα φαίνεται αστεία στους απογόνους μας. Θα έπρεπε να φοβόμαστε περισσότερο τη βία του μίσους που νιώθουμε, παρά τη μοχθηρία των εχθρών μας...» ■